

Veterinærstudenter i fjørfep praksis

Studentene tok gjennomgang i huset og plukket ut syke, skadde og selvdøde dyr. Videre stod avlønning av dyr, obduksjon av dyr og sykdomsbestemmelser på programmet. Foto: KFI

Av Karianne Fuglerud Ingerø, NFL & Randi Oppermann Moe, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet

I midten av november hadde veterinærstudenter fra Norges Veterinærhøgskole, med fordypning i produksjonsdyr og mattrygghet, kurs i besetningsrådgivning og tilsyn. Kurset er lagt til Veterinærhøgskolens Seksjon for småfeforskning som er lokalisert i Sandnes i Rogaland. Kurset omfatter rådgivning på flere dyrearter bl.a. fjørfe. Til å stå for denne delen av kurset har NVH forespurt Astrid Berg, spesialveterinær fjørfe i Nortura, en oppgave hun nå gjør på 4. året.

Den ene dagen av fjørfekurset bestod blant annet av besøk i ulike fjørfebesetninger. Kurset utføres på slutten av det 5,5 år lange studiet, og studentene ble enten uteksaminert til jul 2013 eller til sommeren 2014.

23 studenter ble delt i 3 grupper som hver fikk en dag ute i besetninger. En dag ble brukt til rapportskriving, fordypning og presentasjon av problemstillinger studentene hadde sett ute i besetningene. På programmet denne ene kursdagen var det tre besetningsbesøk. Berg hadde først en gene-

rell informasjonsrunde med studentene på høgskolen før de besøkte 6 dager gamle slaktekyllinger hos produsent Torger Motland og deretter slakteferdige kyllinger hos produsent Georg Grødem. Til sist var det besøk i aviaranlegg for eggproduksjon hos Tor Rune Gudmestad.

Informasjonsrunde

På informasjonsrunde på Veterinærhøgskolen avd. Sandnes, informerte Berg om at det kom til å bli mest fokus på slaktekylling på dagens besøk, i og med at det er i denne produksjonen hun selv bruker mest tid i sitt daglige arbeid som veterinær. Det er mye fokus på bein角度 og tråputer i arbeidet, og derfor får studentene en god innføring i dette.

Berg informerte om økende utfordring med TD (tibial dyschondroplasia) siste året, som nå hele næringen arbeider med å finne årsaken til. Forekomst av TD ser ut til å være ulikt for ulike deler av landet, selv om dyrematerialet har felles opphav. Berg opplyste om at det generelt sett ved besetningsbesøk er viktig å se etter halte dyr. – I forhold til TD kan dette sees fra ca 4 ukers alder. Man ser også halte og bredbeinte dyr ved for eksempel stafylokokkinfeksjoner, men i slike tilfeller vil kyllingene sette seg mer "rett ned". Det må imidlertid alltid obduseres for å kunne stille rett diagnose og eventuelt konstatere årsak til ulike beinlidelser.

– Infeksjonssykdommer har vi sett mindre av siste tid, og det har også vært lite utfordringer med

Studentene skulle plukke ut dyr for avlønning og obduksjon. Foto: KFI

Astrid Berg klar for demonstrering av avlønning av kyllinger. Foto: KFI

For varmt når kyllingene peser. Det var god tid til diskusjoner om korrekt miljø for kyllingen. Foto: KFI

En viktig del av praksisen var informasjon fra produsenten selv. Her Torger Motland og Astrid Berg under informasjonsrunden. Foto: KFI

Produsent Georg Grødem viser studentene produksjonsdata og registreringer for slaktekyllingproduksjonen på pc'n. Foto: KFI

strø og tråputer. Det har kun vært få tilfeller der det har vært problemer knyttet til huset som har forårsaket dårlig strømiljø, opplyste Berg.

Slaktekyllingbesetning

I besetningsbesøkene fikk Berg vist litt av en fjørfeveterinærs hverdag. Starten var hos kyllingprodusent, Torger Motland i Hommersåk. Flokken var 6 dager gammel. Motland informerte studentene generelt om slaktekyllingproduksjonen med daglige rutiner, rutiner i oppholdsperiodene og generell innføring i utfordringer han hadde opplevd i sitt første år som kyllingprodusent og spesifikk informasjon om flokken han nå hadde i hus.

Motland startet som kyllingprodusent i 2013 i et nybygd hus på 1.200 m² og hadde ved besøket sitt 6. innsett. Motland kunne fortelle at han har hatt en del besøk av Astrid Berg i begynnelsen som kyllingprodusent, da han hadde en litt spesiell start. Gulvet var veldig glatt, og mange av dyra skled på gulvet og skadet seg stygt, dette vart tydelig ved 6-8 dagers alder. 1.200 dyr måtte avlives pga. skader. Videre ble det fylt på 80 baller ekstra med strø, for at dyra skulle kunne "gå oppå" og ikke skli på selve gulvet. Disse tiltakene viste seg å fungere og resten av flokken gikk fram til slakt. Før neste innsett ble det benyttet en kostemaskin, som fikk "rubbet opp" gulvet, slik at gulvet er fortsatt glatt, men ok for dyra å gå på.

Motland opplyser at hvert innsett har gått bedre og bedre. Han hadde riktig nok hjerteklaffbetenelse i ett innsett, men som han opplyser så må man forvente noe; man jobber tross alt med levende dyr. Motland informerte videre studentene om de dagligdagse rutinene i kyllinghuset, fôr, vannopptak og forventet tilvekst, alarmanlegg

for varsling osv. I tillegg fortalte han om det betydelige arbeidet som legges ned med vask, desinfeksjon og klargjøring mellom hvert innsett.

Berg opplyste om at vekten på den daggamle kyllingen når den ankommer huset er mellom 37 - 48 gram. Hvis en har vekt på 42-43 gram er det helmaks. Store kyllinger er fra store egg, og jo større egg jo tynnere skall rundt egget og jo mer utsatt er kyllingen for infeksjoner. Store egg med tynne skall fører til større fare for smitteoverføring i rugemaskinene.

Berg informerte også om at 1. uka er veldig viktig. Grunnlaget for godt utviklede fordøyelses- og respirasjonsorganer legges der. 7 dagers vekt er et målepunkt, og man ønsker ikke vekter under 180 gram, man streber mot en vekt på 200 gram. Blir dyra tyngre enn dette kan det gå ut over beinhelsen. Slakteplanlegging må reguleres etter vekter på dyra i hver enkelt besetning. På grunn av arbeidsbelastningen og smittepress ønsker en ikke delte utslaktinger, samtidig har man beleggs-grensene som må overholdes.

Handlingsplanen har mål at 1. ukes dødelighet ikke skal over 0,8 %. Dødelighet utover 1 % blir erstattet fra rugeriet dersom årsaken kan vises tilbake dit. I slike tilfeller er det Berg som veterinær som kommer ut og foretar en besetningsgjennomgang som også inneholder obduksjon, slik at man får dokumentert årsak og dermed kan få erstatning.

Studentene hadde deretter gjennomgang i huset, plukket ut skadde og døde dyr for obduksjon. De avlivet skadde dyr, utførte målinger av CO₂ og NH₃ i kyllingrommet. Deretter var det obduksjon

Gjennomgang i slaktekyllinghus med leveringsklare dyr. Foto: KFI

Beinstilling diskuteres. Foto: KFI

Obduksjon av kylling. Foto: KFI

I eggproduksjon var det blodprøvetaking. Her demonstrerer Astrid Berg og Tor Rune Gudmestad. Foto: KFI

I denne blodåren under vingen er det enklest og foreta blodprøven. Foto: KFI

Studentenes tur. Foto: KFI

av selvdøde og avlivede dyr. Besøket var lagt opp mest mulig som en fjørfeveterinærs hverdag, med helhetlig vurdering av flokken, klima og eventuelle utfordringer.

Astrid Berg oppsummert med at dette var et helt vanlig hus. Funn på obduksjon var også helt normalt. Studentene fant navle- og plommesekkbetennelse, sannsynlig *E-colie* infeksjon, ved obduksjon, noe som er vanlig å finne, opplyste Berg. Det var litt varmt i huset, vi så en del "pesende" kyllinger. Litt lavere temperatur vil gi noe mer aktivitet hos dyra.

Slakteklare slaktekyllinger

Hos kyllingprodusent Georg Grødem, var det tilsvarende besøk men i en besetning som skulle slaktes om 2 dager. Grødem har vært slaktekyllingprodusent siden 2007, og har dermed lang erfaring. Han kunne også fortelle om et innsett som ikke gikk som det skulle, og som måtte avlives på 22 dager. Dette var sommeren 2011. Han reagerte på at han syntes kyllingene "brukte vingene mer" og at de vokste sakte og var kun 400 gram når normen tilsa at de skulle være ca 600 gram. Ved obduksjon av dyra oppdaget Berg at beina ikke knakk over som de skulle, og var mykere enn normalt. Kyllingene var små og pjuskete. I ettertid ble det påvist forfeil, noe som forårsaket rakitt (gummibein) i flokken. Grundig gjennomgang av flokken, både klinisk og obduksjon må til for å kunne for å stille korrekt diagnose, opplyste Berg til studentene.

Hos Grødem fikk igjen studentene en informasjonsrunde av produsenten, både i computerregistreringer og registrerte data for hele innsettet og med fokus på slutten av perioden. Deretter foretok studentene gjennomgang i huset og pluk-

ket ut døde og/eller skadde dyr. I en slakteferdig besetning er det spesielt fokus på beinholdelse og derfor viktig for en veterinær å ha god kunnskap om dette. Studentene ble oppfordret til å se etter dyr som ikke beveget seg "lett og ledig", og obduksjon ble også gjennomført på både selvdøde og avlivede dyr. I tillegg til avlivning av skadde dyr og obduksjon var det samtaler om klima i huset, dyretetthet, praksis ved utslakting osv.

Eggprodusent med aviar

Hos eggprodusent, Tor Rune Gudmestad, var det besøk i aviaranlegg. Her fikk alle studentene lære å ta blodprøver av dyra, i tillegg til generell innføring og informasjon om oppal og eggproduksjon.

Gudmestad har selv oppdrettet av dyra, og har i eggproduksjon to avdelinger med 20 ukers aldersforskjell med 8.500 dyr i hver avdeling. Oppalet foregår i tilsvarende anlegg som de flyttes til i eggproduksjon.

Gudmestad informerte om oppdrett og tok gjennomgang av daglige rutiner fra dyra kommer inn i eggproduksjonsanlegget, viktigheten av å få alle dyra opp i systemet de første dagene og videre om daglige rutiner ved oppverping, forebygging av gulv- og aviaregg osv. Alle studentene fikk deretter lære å ta blodprøver av hønene.

Mest arbeid i slaktekyllingproduksjon

Astrid Berg forteller at hennes fokus i praksisen til veterinærstudentene nettopp er på de områdene hun selv ser at hun arbeider mest i sitt daglige virke som veterinær i Nortura. I arbeidet som veterinær har hun langt flere oppgaver i slaktekyllingbesetninger enn i eggproduksjon. Fokus

Studentene fikk innblikk i eggproduksjon i aviaranlegg hos Tor Rune Gudmestad. Foto: KFI

Viktig del av fjørfepraksisen var registreringer av produksjonsdata, obduksjonsfunn osv. Foto: KFI

har derfor også i denne praksisrunden hatt størst fokus på sykdommer og beinutfordringer hos slaktekylling. – Bakgrunn for at ikke studentene kommer innom kalkun er rett og slett fordi vi ikke har kalkunproduksjon i Rogaland.

Berg sin veterinærpraksis blir "bred" med veterinæransvar for Hå Rugeri, deres oppal- og rugeeggflokker, Nortura Hås slaktekyllingprodusenter og eggprodusenter samt oppgaver knyttet til slakteriet.

– Motivasjonen min for å gjøre denne jobben for Veterinærhøgskolen, og at jeg blir "fristilt" av min arbeidsgiver til å gjøre dette, er jo fordi vi håper det vekker noens interesse for fagfeltet fjørfe. Studentene er våre framtidige kollegaer. Målet er jo at de ser hvor spennende og variert en slik jobb er. Det er en investering i fjorfefremtiden. I tillegg vil flere av studentene få jobb i Mattilsynet og skal utforme og forvalte regelverket som vi jobber innenfor. For å bli gode forvaltere trengs god grasrotkunnskap om bransjen. Vi trenger dyktige veterinærer til vår bransje, avslutter Berg.

I tillegg til kurset på Sandnes får veterinærstudentene både teoretisk og praktisk undervisning om fjorfesjukdommer, dyrevelferd, atferd og husdyrmiljø.

De er bl.a. på besetningsbesøk hos eggprodusenter med miljøinnreda bur og aviarier, de besøker fjorfeslakteri og de får undervisning i fjorfepatologi og obduksjoner.

Både helse og velferd hos fjørfe er viktige veterinære oppgaver, og det er et stort behov for kompetente fjorfeveterinærer. Forskergruppe Dyrevelferd kontaktes i økende grad av motiverte studenter som ønsker å fordype seg innen fjørfe. I skrivende stund jobber fire fordypningsstudenter og to doktorgradsstipendiater med forskningsoppgaver innenfor dyrevelferd- og helse hos slaktekylling og verpehøner.

Vi vil komme tilbake med mer om studentenes forskningsoppgaver i neste utgave av Fjørfe.

For mer informasjon om Forskergruppe Dyrevelferd se: animalwelfareinorway.com ■

Noe til salgs?

Har du noe til salgs, kan du avertere i Fjørfe
Kontakt Tone Nøkleby for tilbud

Telefon: 22 09 07 11

Mandag-onsdag 09.00 -15.00

E-post: tone.nokleby@me.com

Tore Villanger Kyllingoppdrett

leverer 16 uker gamle
Lohmann hvit LSL
og Lohmann brun (LB)

– Villanger, 5937 Bøvågen
Tlf./Fax. 56 37 02 72 Mobil 909 65 234
e-post: tore-vil@online.no

16 vekers kyllinger LSL og LB

**Tollehaugen
Kyllingoppdrett**

3800 BØ

Tlf. 35 95 22 32 – Fax: 35 95 03 28

Vi leverer 14-18 ukers unghøner fra nye moderne aviar avdelinger.

Vi satser på kvalitet og god faglig utveksling mellom produsentene og oss som oppdretter.

- Lang erfaring og god kompetanse
- Rådgivningstjeneste
- Ledende i landet på levering til aviar
- Ta kontakt!

Inderøy Hønseri A/S
v Bjarne Martin Lyngstad
Våga v 600, 7670 Inderøy
Mobil: 957 37 300

E-post: bjarnemartin@lyngstadhonseri.no

